СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 61. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 31-го березня 1943. No. 61. Jersey City, N. J., Wednesday, March 31, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РОБІТНИЧІ СПОРИ ВИРІШУВАТИМЕ ОСТАТОЧНО НЕШЕНЕЛ ВОР ЛЕЙБОР БОРД

ВАШИНГТОН. — Краєва Рада Воєнної Праці видала в справі Донелі рішення, що матиме далекосягле значіння, коли іде про страйки чи локаути. Рішення це, яке обробив Вейн Лаймен Морз, декан правничого відділу Університету Орегон, виходить з того заложення, що по цілорічнім досвіді з робітничими спорами воєнного часу, Рада Воєнної Праці прийшла до переконання, що кожний такий спір, який загрожує страйком чи локаутом, дотикає на домашньому фронті справу ведення війни. І тому рішено, що якого роду ті спори не булиб, і де вони не булиб, у фабриках чи в барбернях, Рада Воєнної Праці буде їх вирішувати, якщо зайде потреба. І, очевидно, рішення ті будуть обовязувати тих, до кого вони будуть відноситись, а страйки чи локаути будуть не дозволені. Усе те відноситься до воєнного часу.

НЕ БУДЕ ВУГІЛЬНОГО СТРАЙКУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт інтервеніював у справі страйку в копальнях мягкого вугілля, наслідком чого обидві спорючі сторони, себто Содерн Кол Продусерс Асосієйшен та Юнайтед Майн Воркерс згодились продовжати дальші переговори з тим, що попередна умова ще важна 30 днів.

АРМІЯ ЗДЕРЖАЛА ЗАКУПИ МЯСА.

НЮ ЙОРК. — Армія, Маринарка і Адміністратор Ленд-ліз достав погодились з Адміністратором Цін щодо того, щоби здержати дальші закупи мяса, щоби таким чином дати змогу доповнити ті припаси, що потрібні для цивільного населення. Це дуже по-[illegible] ситуацію, яка в деяких місцях, як от в Ню Йорку, грозила крізою.

ІДЕН ВІДІЗДЖАЄ ДО КАНАДИ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту, Кордел Гол, дав прощальний обід для Антоні Ідена, британського міністра закордонних справ, що по 16-дневнім побуті в Злучених Державах відізджає до Канади, де виголосить промову в канадійськім парляменті в Отаві, яка буде передана через радіо. В останнім дні свого побуту Іден ще говорив з президентом Рузвелтом та совєтським і китайським амбасадором.

ПРОТЕСТУЮТЬ ВІД ІМЕНІ ГУМАННОСТИ.

НЮ ЙОРК. — „Ню Йорк Стейт Федерейшен оф Лейбор" прилучилася до протестів проти совєтських розстрілів польсько-жидівських соціялістів Генрика Ерліха і Віктора Альтера. Каже, що Америка не хоче мішатись у домашню політику своїх Аліянтів, але в тому випадку іде про загально-людські принципи гуманности, в яких обороні ведеться отся війна.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ПОВОЄННОЇ МОНЕТАРНОЇ СИСТЕМИ.

ВАШИНГТОН. — Має тідбутись міжнародна монетарна конференція в справі тої валютової системи, що її Аліянти хотілиб мати по війні. Та виявляється, що така конференція повиннаб спершу відбутись між Злученими Державами і Великою Британією, бо обидві держави мають ріжні пляни. Британський плян лорда Кейнеса ріжниться у многім від пляну Гері Д. Гвайта, що є висловом секретаря скарбу, Генрі А. Моргентава мол. Обидва пляни будуть незабаром проголошені в офіційних виданнях. Британський плян опирається на Британсько-Американській Агенції, а американський плян хотів би втягнути до такої агенції всі інші держави. Усе це покищо теорія, бо вислід залежатиме в многому від того, коли закінчиться війна та чи буде можна здержати інфляцію.

ЗАСТОСУВАТИ ПО ВІЙНІ — СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

НЮ ЙОРК. — Волтер Г. Джод з Міннесоти, обговорюючи в Тавн Гол „Будуччину Обєднаних Держав", заявився проти цього, щоби переможні Обєднані Держави нищили німецький нарід і японський, які повинні би згодом заняти в світі відповідне для них місце. На тих самих нарадах Метю Вол, віцепрезидент А. Ф. Праці, заявився за те, щоб Америка подбала, щоби по війні не були нарушені права малих держав і національних меншин.

СКІНЧИЛАСЬ ДЕБАТА НАД ПОДАТКОМ.

ВАШИНГТОН. — Посли дебатували в палаті репрезентантів чотири дні над ріжними податковими проектами, а по дискусії ніхто не знав, за що властиво заявляється більшість послів. Кажуть, що як поверне з похорону свого брата спікер Рейборн, що відомий з своєї „компромісовости", то він зараз доведе до якогось компромісу. Як прийде дебата над поправками до висків, то буде можна говорити послам найдовше пять минут. Але вже забажало говорити до 50 конгресменів.

Нараджувались у Справі Воєнної Акції на Пацифіку

ВАШИНГТОН. — Кажуть, що в столиці відбулись воєнні наради, що їх можна назвати „нарадами по Касаблянці", бо в них доповнено воєнну стратегію, що була обговорювана в Касаблянці в такий спосіб, що треба надіятись внедовзі дуже серіозних воєнних операцій на Пацифіку, звернених проти Японії. Що врадили, не знаємо, але знаємо, що в нарадах брали участь аж 15 найвищих військових представників, та що йшло про „воєнну акцію" на просторах Пацифіку — від Алевтських островів аж до Соломонських. В нарадах взяли участь такі високі офіцири як ген. Дхордж С. Маршал, начальник штабу Армії, адмірал Ернст Ж. Кінг, начальний командант Фльоти Злучених Держав, адмірал Вилйем Д. Лейгі, начальник штабу, що є при президенті Рузвелті, ген. Арнольд, начальник Повітряних Сил Армії й інші.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ПОВАЖНІ БОЇ НА АЛЕВТСЬКИХ ОСТРОВАХ

ВАШИНГТОН. — З воєнних комунікатів виходить, що Японія громадить більші морські сили біля Алевтських островів, за якими слідкують американські летуни. З цього виходить, що кожної хвилини може прийти знову до поважніших боїв між американськими воєнними силами і японськими.

ЗАКЛИКАЄ ДО ТІСНІШОЇ СПІВПРАЦІ З СОВЄТАМИ

ВАШИНГТОН. — Ґардінер Ковлс мол., що пише і говорить з рамени Бюра Воєнних Інформацій, та який відбув разом з Венделем Вилкі подорож до Совєтів, заговорив на тему недовіря американців до Совєтів. Казав, що не Совєти, а Злучені Держави є нині загадкою. Многі з американців, казав Ковлс, потайки нарікають, що мусять воювати разом з Совєтами, а не буде тривкого мира в світі, поки американці не зрозуміють Росії та її місця в повоєннім світі. Росія і Китай, казав він далі, розуміють модерний світ, але дивуються, чи розуміє його Америка. Згадуючи за великі совєтські втрати, Ковл каже, що він, будучи в Росії, набрав переконання, що Сталін буде боротись аж до перемоги, не зважаючи, скільки та боротьба не коштувалаб, та що Росія хоче того самого, що й Злучені Держави, себто забезпеки і мира. Ковл є тої думки, що є менше виглядів на те, щоби Британія чи Америка воювали з Совєтами, як на те, щоби не воювати з тими іншими державами, що є тепер нашими аліянтами. Казав ще, що якщо демократія є справжньою життєвою силою, а він вірить, що вона нею є, то не повинна лякатись комунізму.

Промова була виголошена в Конституюшен Гол, як одна з промов на тему „Обєднані Держави сьогодні і завтра".

Добрі Вигляди для Французької Єдности

АЛЖІР. — Конференція між ґенералом Жіродом, французьким військовим і цивільним командантом у північній Африці, і ґенералом Катру, представником начальника Воюючих Французів, ґенерала Де Ґола, поступає скоро вперед так, що всі роблять собі надії на скоре наладнання французької єдности. Ґенерал Катру прибув на конференцію з Каїра. Він уже замовив собі пресову конференцію й тому сподіваються, що він подасть на ній щось важного зо своїх переговорів.

НІМЦІ ОБМЕЖУЮТЬ ПОЛЬСЬКІ ПОДРУЖА

ЛОНДОН. — Польська Телеграфічна Аґенція доносить, що німецька окупаційна влада в Польщі заборонила женитися мужчинам понижче 25 літ життя, а жінкам понижче 22 років життя. Для осіб повище тих років треба для женячки спеціяльного дозволу німецької влади.

ЗРІСТ РІЛЬНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ В БРИТАНІЇ

ДАРЛІНГТОН. — Том Вилйемс, парляментарний секретар рільництва, подав рапорт, що Британія тепер продукує на власній землі 170 тон поживи там, де до війни вона продукувала 100 тон.

Він змалював цей вислід образово так: „Досі ми спроваджували зо загранииці два обіди на кожні три, які ми їли, а від тепер ми продукуємо самі два, а спроваджуємо третій".

НЕПЕВНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

ЛОНДОН. — Не дивлячися на те, що й Аліянти й держави Осі загарантували Еспанії непорушність її границь, Еспанія проявляє велике зденервовання зприводу приявности німецьких військ на її границях.

Деякі обсерватори кажуть, що в Еспанії зростають симпатії для Аліянтів.

ПІДСУВАЮТЬСЯ НА ПОЗИЦІЇ. — Британський „лорі" затягає на фронтову лінію проти-летунчу гармату. Сцена знята була в Талі, в Тунісі. На передному пляні розбитий німецький повз.

БРИТІЙЦІ ЗАХОПИЛИ ЛІНІЮ МАРЕТ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Британська восьма армія під командою ґенерала Монтґомері захопила уфортифіковану лінію Марет та головні форти на ній: Марет, Тужане й Матмару. Цього великого успіху доконала ця армія окружаючим маневром почерез пустиню Сагару, котру вважали непрохідною для великих панцирних повзів. Цей маневр був незвичайно небезпечний не тільки тому, що треба було переходити через пустиню, але й передовсім тому, що для нього треба було розділювати боєві сили на дві части, що моглоби скінчитися зле, якби ґенерал Ромель був це добачив. Та „стара лисиця", як видно, не догадалася.

Втративши Марет, маршал Ромель почав поспішно відступати на Ґабес, у котрому теж йому стало горячо, бо його заатакували аліянти з моря такою силою, що ледво чи й там він зможе удержатися. Виканений з Ґабесу, Ромель буде мусіти втікати на північ між двома огнями, битий французькими, американськими й британськими військами із заходу та аліянтськими корабельними гарматами й літаками зі сходу.

У центральнім секторі американці вже значно підійшли на схід, в одній частині з баз у Макнасі, а другій частині з бази в Ель Ґетар.

Далі на північ французи наступають з Уселтії, а британці з Двебель Абіоду в напрямі Матера й Бізерти.

КОЛЬОСАЛЬНІ РЕЙДИ НА НАЦІСТИЧНІ СУБМАРИНОВІ БАЗИ.

ЛОНДОН. — Британські бомбовики вдарили в понеділок по націстичній субмариновій базі в французькім порті Ст. Назер. Внаслідок рейду ціла четвертина міста стянула в огні. Рівночасно з тим бомбовики били й по інших націстичних базах, бо німецькі радія в Франції, Німеччині й Данії перервали свої програми.

У понеділок уночі британці бомбардували знову Берлін ще більшим рейдом, як пару днів передше.

ПАРТИЗАНКА В ЮГОСЛАВІЇ ЗРОСТАЄ.

АНКАРА (Туреччина). — З Балкану доносять, що по всій Югославії ведуться тепер завзяті бої між югославськими партизанами й свіжими німецькими військами, присланими на скріплення німецьких гарнізонів у Югославії.

У північній Сербії партизани висадили в повітря міст у Краґуєвачу. У південній Сербії партизани бються на 35 миль довгій лінії від Нишу до Піроту, де попри німців з ними бються болгари.

З прибуттям до Сербії німецьких засилень, роблять тут висновок, що німці приготовляються на весну до великої офензиви проти партизанів.

Німці вислали на грецькі острови більше число аґентів Ґестапа, які почали висилати всіх підозрілих греків з островів до властивої Греції. Вони почали теж укріпляти фортифікації в Сальоніці.

НОРВЕЗЬКІ САБОТАЖНИКИ ЗАТОПИЛИ НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ЛОНДОН. — Норвезький уряд подав вістку, що внаслідок норвезького саботажу в норвезькому порті Тронемі затонув один німецький корабель для перевозу військ.

Московське радіо подало вістку, що з ґарнізону в Нарвіку здезертирувало за останні 3 місяці 1,200 німецьких вояків та що вони створили в горах збройні банди. Між ними й правильними військами прийшло недавно до справжнього бою, коли банди дезертирів пробували захопити поїзд з провіянтами.

Коли аґенти Ґестапа пробували арештувати кількох визначних громадян у Тронемі, студенти технічної школи відкрили на них огонь.

ПАРТИЗАНИ В ЛАТВІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — Німці вислали більші відділи війська на здушення партизантського руху в південній Латвії. Партизани дістають зброю з Росії й їх ними кермують росіяни. Німецькі репресійні відділи розправляються люто зо селами, в котрих проявляється партизантський рух. В одному такому селі повішено в один день 30 мужчин, в іншому 47 мужчин і жінок.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ДАЛІ НАСТУПАЄ НА СМОЛЕНСЬК.

ЛОНДОН. — Російські повзи й піхота далі стараються проломати оборонні лінії Смоленська. За понеділок захопили вони ще три замешкалі місцевости.

Зрештою донесення з російського фронту говорять про більше місцеві бої.

Російський літак затопив 4,000-тоновий німецький транспортовий корабель на Чорному Морю.

Російські донесення говорять про скріплювання німцями всіх секторів, головно сектору Ленінграду,

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$7.00
на пів року	$3.75
На три місяці	$2.00

Число з суботи (з англійською частиною):

На рік	$2.50
На пів року	$1.50

В Джерзі Сіті і Заграницею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$7.00
Six months	$3.75
Three months	$2.00

Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):

One year	$2.50
Six months	$1.50

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$10.00
Six months	$5.25
Three months	$2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Стратеґія й Повоєнні Пляни

У сенаті американського конґресу появилася резолюція, що домагається створення Обєднаними Державами орґанізації для спільного обдумання пляну повоєнної акції ще тепер, поки ведеться війна. Цю резолюцію внесли републиканські сенатори Бол і Бертон та демократичні сенатори Геч і Гил. Кажуть, що ця резолюшія застрягне в сенатськім комітеті для заграничних справ, або в найкращому разі вийде з нього в сильно зміненім виді. Всеж таки вона показує на важні настрої серед американських політиків вкористь розгляду вже тепер умовин повоєнного полагодження міждержавних спорів.

На подібну тенденцію вказують різні суспільні рухи, що проявляються тепер в Америці зо спонтанічною правильністю. У Ню Йорку наприклад відбулася конференція, скликана Европейською Радою Союзу Вільного Світу, на котрій порушено питання повоєнних відносин між Америкою, Анґлією й Росією. Подібні справи порушено на Пан-Европейській Конференції, котра відбулася теж у Ню Йорку під офіціяльною кермою Нюйорського університету, а котра висунула плян створення по війні пан-европейської федерації держав.

Подібні думки про потребу розгляду повоєнних міждержавних взаємин уже тепер підносить зрештою кожна промова про повоєнні порядки внутрі кожної держави. Як Рузвелтова комісія заговорить про плян суспільного забезпечення по війні, а Чорчилл про плян Бевериджа, то малощо не кожному прийде на думку питання: а щож буде зо заграничними справами, від яких внутрішні справи так сильно залежать?

Стираються тепер зо собою дві противні думки. З одного боку — думка, що найважніша справа тепер це війна: добути перемогу. Для її прихильників думати підчас війни про повоєнні порядки значить ослабляти воювання. Для крайних людей цеї ґрупи думати про повоєнні порядки й державні взаємини це щось у роді ізоляціонізму або апізерства. З другого боку — думка, що ніякий вояк не може в війну напружувати найкращі сили, поки він не знає докладно, за що саме він воює. Для тих людей начерк повоєнного порядку це частина сильного ведення війни. Для крайних людей цеї ґрупи не думати про поєнні порядки може хіба апізер, ізоляціоніст або прихильник воєн, усе нових воєн.

Відкинувши скрайні погляди, що виходять зо загорілости, не можна відмовити слушности тим, на думку котрих полагодження повоєнних питань буде таке складне й помотане, що ніхто собі з ним не дасть ради, якщо над розвязкою їх не візьмуться люди вже тепер, не ослабляючи воєнного зусилля.

Іден про Кооперацію і "Пашпорт Свободи"

Побут у Злучених Державах Антоні Ідена, британського міністра заграничних справ, не зважаючи на те, що широкий загал мало знає, які саме запали рішення у тих важних міжнародніх справах, які він тут обговорює, цілком певно зближить ще тісніше Злучені Держави з Великою Британією, бо будуть вияснені такі пекучі проблєми, щодо яких є ріжниця думок. А це є дуже важне, коли мати на увазі, що по всякій правдоподібности таки Злученим Державам і Великій Британії припаде роля завдати державам „Осі" остаточні й рішальні удари. Ось тому і „кооперація", про яку згадав Іден, та до якої він бажав би згодом притягнути всі держави і народи в цілому світі, набирає особливої ваги, коли є певність, що вона вже тепер не тільки існує, але є тісна принаймні між Злученими Державами Америки і Великою Британією з її домініями. Вона, як бачимо, закріплена не тільки формальністю, підписами на Атлянтійськім Чартері, чи ще на чомусь. Це природна кооперація, бо ті, що кооперують між собою, звязані не тільки спільною небезпекою, але чимсь далеко глибшим: великими ідеями, спільними почуваннями, майже однаковим способом життя, хоч одні називають це американським способом, а другі анґлійським. Завдяки тим демократичним ідеалам не розділюють одних від одних ні моря і океани, ні навіть те, що одні мають короля, а другі президента. На демократичних основах, як бачимо, може легко вирости і вдержатись добровільна і природна кооперація. Бо на подібних основах вдержується і британська імперія, що є наділі добровільною спілкою народів для спільноо їм добра.

Та Іден, як знаємо, іде далі в справі кооперації. До неї враховує він теж Росію і Китай, як це тепер робиться в Америці. Очевидно, що виринає питання, чи може мають бути втягнені до неї „менші" великани, а може й цілком малі. Та це дальша справа. Важне те, що справа перемоги над ворогами як і справа вигри мира вимагають, щоби наразі була створена кооперація з згаданих великанів. В Англії, як чуємо, дехто хотів би дати перевагу кооперації Великої Британії з СССР, як це виходить з артикулу лондонського часопису „Таймс", що то наробив такого шуму, який треба було „виправляти" самому Іденови, щоби в Америці не поширилось невірне розуміння британської заграничної політики. Знову щодо демократичного Китаю, а такий мається на думці, нема чого сперечатись. Мадам Чянґ Кай-шек так його тут представила, що кожний демократ тільки зрадів би з такої спілки, особливо, коли це, що каже пані Чянґ Кай-шек, потверджують теж і ті всі, що прибувають з Китаю. Та інакше виглядає справа з СССР, чи там з Росією. Бо як Совєти лучить з демократіями боротьба з націстівською владою і націзмом, так і демократії є з ними в спілці ізза боротьби з Гітлером і його сателітами. Це їх обєднує. Але справа перемоги спільного ворога, це одне, а дальша кооперація — друге. Особливо, коли підходити до цеї кооперації так, як це представив Іден, кажучи, що в усіх нас є „один пашпорт — пашпорт свободи", та що всі ми змагаємо по воєнній вигрі до цього, щоби завести „справедливий і тривкий мир".

Ось ті останні слова Ідена звучать незвичайно гарно. Коби тільки усі наші „спільники" однаково розуміли ось ту „свободу". Бо шляхом кооперації можемо дійти навіть до того, що можемо їздити по світі, маючи „кооперативний" пашпорт, але чи той пашпорт буде теж і виявом, що у всіх тих краях є дійсно свобідні люди? Якщо разом з „спільним пашпортом" для усіх країв ітиме впарі й спільна усім народам свобода, то це буде справжня перемога демократії. Це буде справжній виграний мир.

З Канади про Українську Справу

I.

„ЦІЛА ПРАВДА" ПРО ЗАХІДНЮ УКРАЇНУ.

Канадійський „Український Робітник" з 26. березня б. р. в статті п. н. „Відповідь Корнійчука Польщі й відповідь українців" забирає голос в справі польського й російського зголошування до західньо-українських земель, що їх по першій світовій війні загарбала Польща, а які потім були під совєтською владою, а тепер опинились під націстівською окупацією. Стаття стоїть, очевидно, на тому становищі, що український нарід не стерпить німецької окупації. А що до цього, як на думку часопису поставиться український нарід до Росії й Польщі, що хотілиб ті землі дістати, читаємо в тій статті, між іншим, таке:

„Отже, що населення західне-українських земель не хоче повороту польської влади, Корнійчук правду сказав. Але він сказав тільки половину правди, не цілу правду. Бо не сказав, як те населення дивиться на совєтську владу, чи взагалі московську владу, та чи жде воно на цю владу чи не жде. А що це цікаве питання, то й на нього він повинен був відповісти.

„Він про це не говорив. А не говорив тому, бо відповідь булаб та сама, що й його відповідь Польщі: що **„тільки дурні можуть думати, що населення західних українських земель вижидає повороту совєтської влади"**. Наперед червоні мусілиб повоскрешати ті тисячі українських націоналістів, що їх вони встигли винищити тільки за два роки свого панування, за часів приязни з Гітлером, — і щось зробити, щоб українці про ті масові душогубства забули. Небажання йти під польську владу ще не означає, що населення згаданих земель бажає влади московської!

„Ми вже писали, що колиб населенню західних українських земель дозволено висловити власну волю при плебісциті, то воно сказалоб одній стороні „іди до біса", а другій „іди до дідька", і заявилось би за злукою з рештою України під незалежною ні від кого **владою українською**. Це прекрасно знають поляки, прекрасно знають і червоні. Тому то, ми також писали, червоні ніколи на вільний плебісцит не погодяться, а присилувати їх не буде кому. І поляки не погодяться, хібаб їм уже наперед обіцяли, що за страту західне-українських земель дадуть деінде винагороду. **Погодяться на плебісцит, і то дуже радо, українці...**

„А якщоб майбутнє голосування було обмежене тільки до питання приналежности до Росії чи Польщі, а питання про незалежність було усунене, то й у такім випадку українці голосувалиб **так само, як при питанні вільнім і необмеженім: що ні до одної ні другої держави вони належати не бажають, а хочуть незалежности** — бо спосібні самі собою правити; вже мали свою державу, на західніх землях найдовше, бо аж до 1349 року, і пізніше знову, у році 1918-19. Свою зрілість до самоуправи доказали вони під б. Польщею, коли з їхніми кооперативними орґанізаціями, творення без капіталів, не могли виграти суперництва навіть піддержувані фінансово польським урядом кооперативи польські, не зважаючи на несприятливі для українських кооператив умови. А якби плебісцит відбувся невільний, під терором, то розуміється, що 99%, а то й цілих 100% висловились би за прилученням до Росії. Бо колиб із мілюнів населення цих земель голосували тільки самі комуністи, і то тільки пару тисяч їх, і віддалиб свої голоси за прилученням, то само собою, що можна булоб голосити, що „голосуючі („населення") заявились на 100% за Росією". Польща-ж такої нагоди перепроваджувати плебісцит під терором мати не буде, бо так показують усі знаки на небі й на землі.

„Голосування під терором, для замилення очей світа, не малоб для тривалого мира в Европі ніякої вартости. Українці не погодяться ніколи належати до Польщі **ні Росії**. Тому по цій війні такого вибору їм ставити не можна, бо небезпечно за будучий мир. Теперішня кров ріками пролята на побоєвищах, пропалаб намарне. Тривалого мира світові не купилаб. Український нарід не дозволив би торговцям його життям у мирі споживати плоди того крамарювання. А пожежа з українських земель — запалилаб наново світ.

„Що плебісциту на західне-українських землях не буде, виходить і з заяв представників Америки й Британії — Рузвелта, який сказав, що він дивиться неприхильно на справу, щоб уже тепер укладати мапи повоєнних кордонів; казав, що наперед треба виграти війну, а потім уже... — І пізніше Ідена, міністра Закордону Британії, що прибув на переговори до Америки, який заявив таке саме. Сказав американським конґресменам, що за кордони говорити тепер не пора. Справа ця очевидно надто дражлива, щоб її світові потуги могли в теперішнім часі підносити. Але підносити її мусить український нарід, який має право до волі, як і кожний інший нарід.

II.

УКРАЇНЦІ ЗАХОЧУТЬ ПОРЯДКУВАТИ САМІ СОБОЮ.

Канадійський „Український Голос" з дня 24. березня б. р. в статті п. н. „Невідома країна" пише про те, що середина Совєтського Союзу є нині майже така невідома як була тому 100 літ невідома середина Африки. Тамтуди нікого не пускають, щоби можна було провірити, що думає нарід, а совєтські ґазети — це аґітація в користь уряду і комуністичної партії. Комуністи кажуть, що в Україні під Совєтами рай, а українець не-комуніст каже, що в Совєтах так зле, що ґірше не може бути. Щоби пізнати правду, требаб мати точні відомости про життя українського народу в Совєтах, а таких нема. Ось такі речі набирають тепер особливої ваги, коли виринула справа судьби західно-українських земель. Стаття стверджує, що західні українці не хочуть бути під Польщею, а щодо звязку з Совєтами пише ось що:

„Для пізнання життя українського народу в Совєтськім Союзі не досить знати, куди пливе Дніпро і де є більші міста України, не досить є знати імена совєтських комісарів і секретарів, а треба також знати, як звичайні люди живуть, що хвалять, а на що нарікають, як бідують і як роскошують. Про все те нема спромоги нікому поза совєтськими кордонами довідатися.

„Комуністи впевняють усіх, хто їм хоче і хто не хоче вірити, що люди в Совєтськім Союзі живуть, як в раю. Ясна річ, що комуністи хотілиб, аби всі краї світа зєдналися з Совєтським Союзом, щоби в цілім світі було таке саме добро, як в Совєтськім Союзі. І на здоровий розум, комуністи повинні би для самої заохоти людям по інших краях давати їм докази райського життя в Совєтськім Союзі. Вони повинні би навіть недовірчивим Томам давати всяку нагоду, аби вони на власні очи переконались, як то гарно в Совєтськім Союзі. На чудо та диво совєтський уряд якраз не позволяє на те, щоби поза його кордони видісталася яка вістка про те, як звичайним людям з дня на день живеться в Совєтськім Союзі.

„Усіх, хто їм вірить і хто не хоче вірити, впевняють комуністи також, що український нарід такий вдоволений з свого життя в Совєтськім Союзі, що за найбільших своїх ворогів вважає якраз тих українців, які хотілиб, аби український нарід мав свою самостійну державу, хоч би й з комуністичним ладом. Вони впевняють, що т. зв. Радянська Україна це в дійсности й є правдива українська держава, вільна і незалежна, бо має конституційне право коли небудь виступити з Совєтського Союзу, але немов би на перекір конституції не хоче з цього права користати. Вони впевняють, що ця Радянська Україна має свій власний уряд з своїми власними комісарами, які порядкують краєм по своїй совісти, а не згідно з наказами з Москви. Що український нарід вибирає свобідними голосами своїх представників до верховної ради в Києві і до верховної ради в Москві. Що українська мова є в пошані на Україні і панує в суді, уряді та школі. Що ця мова свобідно розвивається, а не підпорядковується московській. Що наука і література в українській мові свобідно розвивається. Що совєтський патріотизм українців та їх тупцювання за всім російським є наслідком їх твердого переконання, а не, Боже борони, того самого терору, від якого попередно згинули не тисячі, а міліони найкращих синів України. Аби усіх українців поза Радянською Україною про це переконати, не треба б нічого кращого, як дати їм переконливі докази замісць голословної пропаґанди і рівночасних утруднень для справдження її правдивости дослідами на місци.

„Кому про правду ходить, той з нею не ховається. Ховаються люди з правдою тоді, як правда є ґірша від того, що вони говорять. Іншими словами, ховаються з правдою ті, що хочуть когось обманути. Захвалюючи гаразди українського народу під совєтською владою, але рівночасно закриваючи, як в дійсности тому народові під совєтською владою живеться, комуністи перші викликують в українського народу недовіря та підозріння. І ми не помилимося, як скажемо, українці далекі від того, аби сподіватися для себе гаразду під совєтською владою. Українці не мають найменшої ґарантії, що Росія принесе їм спасення, якого Польща їм не давала. І тому українці не на те бажають відмежуватися від Польщі, аби приєднатися до Росії. Вони бажають ні до Польщі не належати ні до Росії, а порядкувати самі собою.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

67)

— Ну, вже й до полудня! Не бійся, ще пороблю ту роботу, що маю завдану, а як буде треба, то ще найду час і на те, щоб тобі крижі висмарувати, як тебе почнуть кольки колоти.

— А кололоб тебе, щоб тобі всі дохтори ради дати не могли, ти песя віро якась, а! — люто скрикнула Гапка. — Ну, чи бачите, люди добрі, — кричала вона, обертаючися до дверей, в котрі ніякі добрі люди й не думали входити, — оця блощиця ось як до мене говорить. Та я тобі всі кости поламаю, ти, басурмане! Я тобі окропом очи випарю!

— Ну, ну, вже й розтеркоталася, — лаґідніше промовив Гадина, обтершися рушником і розчісуючи своє патлате волосся, в котрім іще сторчали втебла соломи. — Яж тобі нічого злого не сказав! А, сказавши правду, яке в тебе право наганяти мене до роботи? Чи ти мій наставник який, чи окоман? Ясна пані сама тебе за те не просить.

— Але мене серце болить, як бачу таких дармоїдів. Я собі тут коло кухні руки мозолю, щоб вам наварити жерти, а ви хоч би щонебудь робили! Чи стиду не маєте, чи Бога ані крихти не боїтесь, бігме, не знаю. Але не бійся, все те буде вам пораховано! О, дубельт вам це порахується, кожна кришка, котру ви задармо зіжрете!

— Ну, ну, почала вже! От, дай кавалок хліба, побачиш, як зараз цупко робитиму. Ти думаєш, що я вже такий лежаний хліб! А я, небого Гапко, як захочу, то і двох закасую. Правда, на чужім робити, чорт знає кому й пощо, мені не хочеться. Та й комуб це хотілося? Але нехай но я на своє стану!...

— Ого-го! Там то лису гору перевернеш. Вже я бачила таких робітників. На язик крепкі були й також так розмахувались, що коби їм на своє. А стали на своїм, то ой, ой, ой, як тонко почали співати. Так любо курей пасти гонили, що аж ну!

— О, я не такий, Гапко! Бігме, не такий. У мене курка буде мати в хаті що їсти. Ади, вчора ясна пані казала мені он ту траву під поповим вікном викосити. Досить я ще досі натще, але щоб тобі показати, що я потраплю й натще своє діло зробити, то я як стій беру за косу, і побачиш, що поки ще тут бульбу звариш, я своє діло зроблю.

— Таке то й діло велике! Але я певна, що й того ти не зробиш! Щось би велике в лісі здохло, якби ти це зробив.

— Ану, побачиш! — скрикнув Гадина й вибіг із кухні.

Пані Олімпія спала, як убита. Перший раз від довгого часу цеї ночи спала твердо, спокійно. Перший раз не мучили її ніякі змори, не почувала страху, не прокидалася, не кричала крізь сон. Лежала горілиць розкинувши руки, віддихала глибоко й рівно напіврозкритим ротом, при чім губи її від часу до часу легко порушувалися, немов шептали якісь таємні, ні для кого нечутні слова. В позамиканій опальні було гаряче, аж душно, але ця духота не будила її. Вона не прокинулась ані тоді, коли пес завив, ані коли корова заревіла, ані коли спів Гапки лунав по подвірю, ані коли Гадина клепав і набивав косу, ані коли пахтяр попід її вікна туркотів візком, їдучи з молоком до Львова, ані коли пастух зараз за ним гнав корови на пашу, гейкаючи та лускаючи з батога. Давніше спів соловія будив її зо сну, скрип хвіртки, лускіт батога або якийнебудь інший далекий гомін або близький шелест; нині все те немов не доторкналось до неї, не порушувало її нервів. Вона спала смачно, твердо, спокійно, мов дитина по купелі, мов чоловік, що по довгій важкій слабости прийшов до здоровля і вперше заснув покріпляючим здоровим сном.

Та ось залопотіло щось у сінях перед дверима спальні; хтось, входячи поспішно, в сутінку спіткнувся об масницю, котрою підперті були двері й, копнувши її ногою, попхнув так, що вона з лускотом покотилася набік. Пані Олімпія й від цього гуркоту не збудилася. Ось чиясь рука несміло, звільна почала відхиляти двері спальні; заскрипіли двері на заржавілих завісах — пані Олімпія ані не ворухнеться, спить собі преспокійно. Ось увійшла до спальні Параска — смертельно бліда, перелякана, вся тремтить, важко дихає; видно, страшне щось висить на її поблідлих, широко розхилених устах. Підходить до пані, бере її за руку, пані Олімпія спить, не прокидається. Параска підносить панину руку і знов опускає її, не відважується торгнути; підносить іще раз і ще раз опускає, пані Олімпія не чує цього, лежить, мов нежива, та дихає рівно і спокійно в тихому, глибокому, здоровому сні.

— Прошу ясної пані! Прошу ясної пані! — задихаючись, шепче Параска, нахилена над панею Олімпією, та тільки тоді, коли добре торгнула її за руку, пані розкрила очи і здивованим, сонним поглядом зирнула на неї, не рушаючися з місця.

— Це ти, Параско? — промовила пані звільна. — Що то, вже рано? Але то я чудово спала!

— Прошу ясної пані! Прошу вставати! Там таке...

— А що там таке? Що сталося?

— Ой, прошу ясної пані! Нещастя! Страшне нещастя!

— Нещастя? — все ще спокійно, мов не вірячи або не розуміючи цього слова, мовила пані. — Що за нещастя?

— Ой! Страшне нещастя! Єгомостя вбито!

— Єгомостя? Котрого єгомостя?

(Дальше буде).

ПОВІДОМЛЕННЯ ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Отсим повідомляємо всіх наших передплатників, що з огляду на підвишку цін на папір та інші друкарські матеріяли, Адміністрація „Свободи" змушена від 1. квітня цього року підвищити ціну на передплату.

В Злучених Державах:

На рік	$7.00
На пів року	$3.75
На три місяці	$2.00

В Джерзі Ситі і поза границями Злучених Держав:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.25
На три місяці	$2.75

Адм. „Свободи",

ДОКІНЧЕННЯ ЗВІТУ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ У. Н. СОЮЗУ. — ЗАГАЛЬНІ ПРИХОДИ І РОЗХОДИ ЗА РІК 1942-гий.

П Р И Х О Д И.

	З місячних вкладок від членів	Процент від бондів	Процент від морґеджів	Чинш від реальностей	Процент з банків	Процент від членських позичок	Сплати морґеджів	Продаж і сплати бондів	Заробок на бондах	Звороти	Сплати позичок	Продаж реальностей	Обниження вартости реальностей	РАЗОМ
1-ий ½ рік	22,785.84	3,923.85	3,416.92	5,029.79	13.93		3,598.76	4,899.00	101.00					43,769.09
2-ий ½ рік	25,443.38	3,968.02	3,439.51	4.723.50	203.24	80	4,160.34							41,938.79
Разом	48,229.22	7,891.87	6,856.43	9,753.29	217.17	80	7,759.10	4,899.00	101.00					85,707. [illegible]

Р О З Х О Д И.

	Виплати посмерт. запомог	Грошеві звороти	Платня помічних сил	Соціяльне обезпеч. робітників	Ukrainian Weekly	Праці, друків, відзнаки і т. п.	Видатки канцеляр. почта і т.д.	Видатки на реальности	Нагороди, лікарі і т. п.	Актюар і т. п.	Перенос за діти до У.Н.С.	Дивіденда	Процент на бондах і морґедж.	Інші звороти	Нагороди секретарям	Інвестиції в морґеджах	Інвестиції в бондах	Втрата на реальностях	Втрата на бондах	Позички членам	РАЗОМ
1-ий ½ рік	2,792.00	805.51	2,532.86	58.29	3,600.00	763.70	150.00	2,845.69	103.00	275.00	2,207.80	2,304.18			622.30		5,000.00				24,060.33
2-ий ½ рік	1,196.00	461.71	2,674.91	73.00	3,600.00	550.56	150.00	2,316.62	5,576.80		9,917.35		32.54		2,139.44	5,956.68	25,000.00			20.00	59,665.61
Разом	3,988.00	1,267.22	5,207.77	131.29	7,200.00	1,314.26	300.00	5,162.31	5,679.80	275.00	12,125.15	2,304.18	32.54		2,761.74	5,956.68	30,000.00			20.00	83,725.94

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ ЗА ШІСТЬ МІСЯЦІВ:

Готівка з кінцем червня 1942. остала	$ 91,250.75
Прихід за час від 1. липня до 31. грудня 1942	41,938.79
Разом	$133,189.54
Розхід за час від 1. липня до 31. грудня 1942.	59,665.61
Готівка з кінцем грудня 1942. року остає	$ 73,523.93

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ ЗА 1942 РІК:

Готівка з кінцем грудня 1941. р. остала	$ 71,541.99
Прихід за час від 1. січня до 31. грудня 1942.	85,707.88
Разом	$157,249.87
Розхід за час від 1. січня до 31. грудня 1942.	83,725.94
Готівка з кінцем грудня 1942. року остає	$ 73,523.93

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 73,523.93
Морґеджі	128,962.33
Бонди	268,561.18
Реальности	50,000.00
Позички членам	175.00
Разом	$521,222.44

Стан довжний:

Посмертний фонд	$444,507.53
Адміністраційний фонд	76,714.91
Разом	$521,222.44

ЗВІТ АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

за час від 1. липня до 31. грудня 1942 р.

ПРИХІД:

Перенесена готівка з червня (Банк $1,015.41, на руках $21.61)	$ 1,037.02	
Передплата від членів У. Н. Союзу	25,170.00	
Передплата від читачів	1,543.15	
Кольпортаж	126.82	
Продаж книжок, карток і календарів	1,215.45	
Оголошення	3,007.98	
Друкарські роботи	2,270.75	
Рекорди	15.25	
За електрику від У. Н. Союзу	144.00	
Зі змін адрес	27.01	
Дрібні приходи	13.56	
За папір (з відтинків)	8.59	$34,579.58
Продажний опуст		2.29
Остається прихід		$34,577.29

РОЗХІД:

Платня робітників і редакторів	$15,836.90	
Поштові видатки	2,440.05	
Кореспонденти	381.50	
Папір та інші матеріяли	2,973.46	
Рент У. Н. Союзові	5,566.66	
Телефон	163.87	
Електрика й ґас	779.23	
Книжки	371.61	
Канцелярійні приряди	127.53	
Друкарські приряди	362.60	
Соціяльне обезпечення	494.50	
Поштова скринка	12.00	
Кошта подорожі редакторів	29.60	
Асекурація робітників	114.88	
Дрібні видатки	57.23	$29,711.62
Купний опуст		13.28
Остається розхід		$29,698.34

ПОВТОРЕННЯ:

Загальний прихід	$34,577.29
Загальний розхід	29,698.34
Балянс	$4,878.95
Готівка в банку	$4,872.21
Готівка на руках	6.74
Разом	$4,878.95

Ця сума $4,878.95 є вже вчислена в загальнім маєтку У. Н. Союзу.

ЗВІТ ЗАХИСТУ-СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ

за час від 1. липня до 31. грудня 1942.

Готівка з кінцем 30. червня 1942 року осталася	$ 1,048.89
Відсотки від бондів	448.75
Відсотки з банку	85
Готівка з кінцем 31. грудня 1942 року остається	$ 1,498.49
Інвестиції в бондах	38,279.95
З кінцем 31. грудня 1942 року фонд Захисту-Сиротинця остається	$39,778.44

ЗВІТ ЗАХИСТУ-СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ

за час від 1. січня до 31. грудня 1942 року.

Готівка з кінцем 31. грудня 1941 року осталася	$ 612.59
Відсотки від бондів	884.20
Відсотки з банку	1.70
Готівка з кінцем 31. грудня 1942 року остається	$ 1,498.49
Інвестиції в бондах	38,279.95
З кінцем 31. грудня 1942 року фонд Захисту-Сиротинця остається	$39,778.44

ЗВІТ ФОНДУ бл. п. С. ЯДЛОВСЬКОГО

за час від 1. липня до 31. грудня 1942.

Готівка з кінцем 30. червня 1942 року осталася	$ 250.71
Відсотки від бондів	31.25
Відсотки з банку	1.17
Готівка з кінцем 31. грудня 1942 року остається	$ 283.13
Інвестиції в бондах	2,500.00
З кінцем 31. грудня 1942 року фонд бл. п. С. Ядловського остається	$ 2,783.13

ЗВІТ ФОНДУ бл. п. С. ЯДЛОВСЬКОГО

за час від 1. січня до 31. грудня 1942 року.

Готівка з кінцем 31. грудня 1941 року осталася	$ 219.58
Відсотки від бондів	61.29
Відсотки з банку	2.26
Готівка з кінцем 31. грудня 1942 року остається	$ 283.13
Інвестиції в бондах	2,500.00
З кінцем 31. грудня 1942 року фонд бл. п. С. Ядловського остається	$ 2,783.13

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА У. Н. СОЮЗУ.

З кінцем 31. грудня 1942 р. майно старших членів виносило	$6,284,647.08
З кінцем 31. грудня 1942 року майно Молодечого Департаменту У. 7. Союзу виносило	521,222.44
З кінцем 31. грудня 1942 року було майна Захисту-Сиротинця	39,778.44
З кінцем 31. грудня 1942 року було у фонді бл. п. С. Ядловського	2,783.13
Разом	$6,848,431.09
Майно У. Н. С. з кінцем 31. грудня 1941 р. було	6,360,129.89
Загальний приріст майна У. Н. Союзу в 1942 році є	$ 488,301.20

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, означений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	$ 4,940.38	$ 4,940.38
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,291.76	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,818.48	6,110.24
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	1,135.88	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		49,339.28	50,475.16
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	23,537.72	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't.		14,810.24	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Svoboda	4,872.21	43,220.17
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	856.42	856.42
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	18,379.97	18,379.97
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,035.13	2,035.13
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	7,534.80	7,534.80
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	1,008.95	1,008.95
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,015.09	2,015.09
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Mational Fd.	8,383.91	8,383.91
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,110.03	2,110.03
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547,638	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,276.18	3,276.18
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	59,094.38	
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Dividend	37,337.28	96,431.66
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	89,728.25	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indg. Fd.	22,329.59	112,057.84
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphant's Fd.	5,103.78	5,103.78
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	20,600	Sav. Dept.	Adm. Fd.	4,264.17	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	573.45	4,837.62
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	29,395.91	29,395.91
Bankers Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	46,353.11	46,353.11
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't		10,332.39	10,332.39
Security Bank & Trust Co.	Philadelphia, Pa.		Check Acc't	National Fd.	5,000.00	5,000.00
Ukrainian Savings Co.	Cleveland, O.		Sav. Dept.	Mort. Fd.	5,138.43	5,138.43
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	Concord Fd.	961.81	961.81
				Total	$465,958.98	$465,958.98

Готівка молодечого департаменту У. Н. Союзу знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 1,822.11	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	993.19	$ 2,815.30
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	18,254.03	18,254.03
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	11,540.13	11,540.13
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,291.87	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	743.88	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		1,896.48	4,932.23
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,098.52	9,098.52
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't		5,846.33	5,846.33
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		886.04	886.04
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't		6,404.62	6.404.62
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't		13,746.73	13,746.73
				Total	$73,523.93	$73,523.93

Готівка Сиротинця-захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140,488	Sav. Dept.	$ 171.92	$ 171.92
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	1,326.57	1,326.57
			Total	$ 1,498.49	$ 1,498.49

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$ 283.13	$ 283.13

Контрольна Комісія уважає за потрібне ствердити ще слідуюче:

1. З кінцем 1942. року були невиплачені такі посмертні запомоги: Григорій Лешко, від. 56, $300.00; Роман Ілечко, від. 65, $200; Анна Лисак, від. 76, $202.92; Марія Гринчишин, від. 365, $906.94; Іван Войтович, від. 345, $810.97; Кость Лобур, від. 334, $1,000; Михайло Леговят, від. 239, $1,000; і Стефан Білокур, від. 239, $500. Разом остає не виплачених посмертних запомог на суму $4,920.83. Згадані виплати здержано з браку відповідних доказів леґального характеру.
2. Усі інвестиції в бондах обох департаментів платять точно відсотки.
3. Дім у У. Н. Союзу, який в 1942. році був оцінений на $90,000, приніс 6.65%, а на 1943. рік цю інвестицію обнижено до суми $87,000.
4. Крім того, У. Н. Союз має 29 реальностей, в котрих є інвестовано $912,158.77. Ця інвестиція принесла в 1942. році суму $54,810.67.
5. Усі морґеджі У. Н. Союзу, крім одного, який знаходиться в стані перебрання, принесли в 1942. році проценту на суму $56,747.78, а загальне майно У. Н. Союзу в році 1942. принесло 3.70%.

Активи, які не є зараховані до загального майна У. Н. Союзу:

1. Відсотки від морґеджів, які мали бути заплачені в 1942. році, а не були, виносять	$ 3,246.32
2. Нагромаджені відсотки (accrued) від морґеджів, котрих реченець плачення припадає в році 1943. виносять	5,314.43
3. Залеглі відсотки від членських позичок, котрі мали бути заплачені в 1942. році, а не були	17,244.63
4. Залеглі нагромаджені відсотки від членських позичок, котрих реченець плачення припадає в 1943. році, виносять	11,387.21
5. Залеглі ренти від реальностей, які мали бути заплачені в 1942. році, а не були, виносять	315.00
6. Нагромаджені відсотки від бондів, яких реченець плачення припадає в 1943. році, виносять	24,817.00
7. Нагромаджені відсотки з банків, яких реченець плачення припадає дня 1. січня 1943. року виносять	101.04
8. Залеглі місячні вкладки відділів У. Н. Союзу, які мали бути заплачені в 1942. р., а не були, виносять	3,304.14
Разом	$65,729.77

Смертність в членстві У. Н. Союзу за 1942. рік, представляється так:

Департамент старших членів	70.3%
Молодечий департамент	25.9%
Пересічна смертність	68.0%

Оцінка членських грамот обох департаментів виносить 153.5%.

Згідно з рішенням конвенції, отсі урядники є бондовані: предсідник Микола Мурашко на $10,000, секретар Дмитро Галичин на $5,000, касієр Роман Слободян на $75,000; ці бонди є в руках контрольної комісії.

Колектор рентів В. Стасюк є бондований на $5,000 як запорука, і на $2,000 від грабунку. Ці бонди знаходяться в руках екз. комітету У. Н. Союзу.

Д. Капітула, В. Галан, д-р А. Т. Кібзей, Роман І. Смук, Стефан Куропась.

Проти Конскрипції Жінок до Праці

Перед сенатським комітетом для військових справ заявилась жіноча делеґація, щоби запротестувати проти законопроєкту про жіночу конскрипцію, внесеного у звязку з законом про краєву военну службу. Жінки заявили, що якщоб конскрипція ввійшла в життя, то вона підкопалаб домашнє життя, знищила хату. Проти цього внесодавці подають, що їх проект відноситься тільки до жінок, що не мають під своєю опікою дітей у віці нижче 18 років. Далі жінки, казали, що департамент праці виказує, що є ще й тепер 650,000 безробітних жінок. А колиб ще взяти під увагу жінок-ніґерок і чужинецьких жінок, що є льояльні й патріотичні, а з яких праці не користається, то не буде потреби вводити законодавство про примусову жіночу працю.

Одна з протестуючих заявила: „Якщо демократія не може дати собі тепер ради з крізою, то яка льоґіка каже боротися за безужиточну річ?" Знов друга твердила, що не треба приступати до примусу, коли ще добровільні методи не випробувано якслід.

Зізнавали такі жінки: Милдред Скат Олмстед з Мойлен, Па., директорка „Нешенел Коміті ту Опоз Конскрипшен оф Вімен"; Джін Гарбисон з Ню Йорку, з „Презбітеріен Борд оф Форейн Мишенс"; Мері М. Катбертсон з Филаделфії, з „Студент Крисчіен Мувмент"; Фей Бенет з Балтімор, з „Мериленд-Віржінія Дистрикт оф ди Інтернешенел Лейдіс Ґармент Воркерс Юніон"; та Роберт К. Винтерс з Бетесда, Мериленд, з „Методист Вімен Сосаеті оф Крисчіен Сервис".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Післявоєнна Допомога й Відбудова

Американська преса й громадянство обговорюють щораз частіше і чим далі тим основніше питання відбудови країв, окупованих державами „осі" та допомоги винищеному окупантським режімом населенню. З дотеперішних статтей, книжок, дискусій і заяв на цю тему можна бачити, що заінтересовані одиниці, установи й орґанізації здають собі добре справу про те, як велике це завдання. Країни Европи і Азії, які прийдеться в більшій або меншій мірі підтримати у їх зусиллях, перевищають простором Злучені Держави, а населення, якому треба буде дати допомогу, рахують на сотні мілионів душ.

Ясно, що для такого діла не вистарчить засобів якоїсь одної орґанізації чи якоїсь одної, хочби й найбагатшої, країни. З другого боку теж самозрозуміле, що Злученим Державам з їх великими природними багатствами і орґанізаційним хистом прийдеться відіграти у цій відбудові провідну ролю. Це тим більше, що близько третина американського населення, це іміґранти і їх діти, в яких особливо живе бажання помогти землякам у країнах, з яких вони чи їх батьки приїхали.

Президент Рузвелт іменував недавно бувшого нюйорського ґубернатора Герберта Лімена директором Закордонної Допомоги й Відбудови (Форейн Реліф енд Рігабилитейшен). Є це установа, яка має скласти пляни американської участи у повоєнній відбудові світа, а пізніше має керувати цією відбудовою. Г. Лімен, сам син іміґранта, дуже добре надається на це становище. Своєю дотеперішньою громадською діяльністю він виказав високо гуманні прикмети разом з великими адміністраційними здібностями.

Завдання цієї Закордонної Допомоги й Відбудови, чи як тепер вже коротко кажуть „Комітету Лімена", буде двояке. Він мусітими найти і „змобілізувати" потрібну кількість поживи, одежі, та інших предметів допомоги і подбати, щоб їх, у слушний час, доставлено там, де буде потрібна поміч. Рівночасно комітет мусить зібрати і впорядкувати як найточніші дані про те, де потреба найбільше та чого саме і де треба. Разом з тим уся допомогова акція мусить вестись так, щоби доразова негайна допомога творила рівночасно частину підвалин відбудови й економічної регабілітації на дальшу мету.

Г. Лімен сказав про свою майбутню акцію таке:

„Нашим головним завданням буде допомогти звільненим народам стати самим на ноги... Ясно, що на самім початку прийдеться приймати міри про те, як заосмотрити їх у необхідні засоби прожитку. Треба буде доставити народам звільненим від панування держав „осі", в першій мірі поживу, щоби запобігти голодуванню; треба буде помогти при розбудові бодай тимчасових помешкань, щоби не гинули від виснаження; негайні заходи будуть потрібні, щоби заосмотрити потребуючих в одежу, та щоб запобігти хворобам і пошестям...

„Вільні від небезпеки голодової смерти... наладивши почасти торгівлю, звільнені народи зможуть самі плянувати відбудову і обнову свого господарського життя... Для того, щоби відновити господарське життя треба, щоби країни світа знову стали самовистачальними, себто могли сами задовільняти свої потреби чи то власними продуктами чи то товарами, які зможуть дістати в обмін за свої продукти. Тільки, на такій основі можна буде зорґанізувати світ так, що в ньому можна буде здійснити Чотири Свободи та можна буде позбутись навсе страху перед аґресією.

„Помагаючи іншим державам вернути до добробуту, ми тим самим поможемо їм виробляти речі, які нам потрібні. Рівночасно вони стануть покупцями товарів, що ми їх продукуємо. Помагаючи їм, ми будемо помагати собі".

Установа Закордонної Допомоги й Відбудови підлягає департаментови стейту. Разом з тим вона стоїть у тісному звязку з департаментами війни, фльоти, скарбу й хліборобства, з Радою Военної Продукції, Радою Господарського Ведення Війни та з іншими установами военного часу. Дуже можливо, що в своїй дальшій діяльности комітет Г. Лімена буде користуватись апаратом і послугами адміністрації „Ленд-Ліз", на чолі якої стоїть Е. Р. Стетініюс мол., та згаданою вище Радою Господарського Ведення Війни, під проводом віцепрезидента Генрі Волеса.

Лімен відбув вже низку нарад з представниками і керівниками всіляких господарських установ в Америці і поза нею. Він мав довшу конференцію з Гербертом Ґувером, що займав подібне становище підчас і після останньої світової війни. Він познайомився з працею Червоного Хреста і інших добродійних установ, які вже тепер помагають декому в Европі, як, наприклад, голодуючим ґрекам. Ця акція ведеться під наглядом невтральних країн — Швайцарії, Швеції і Туреччини.

Тимчасом підрахунок засобів, які зможуть бути вжиті на допомогу голодуючій Европі й іншим країнам, виказує такі припаси: Злучені Держави й Канада мають тепер у своїх шпихлірах біля одного міліона бушлів пшеничної надвишки, що цілком вистарчить, щоб прохарчувати Европу на протязі року. В Кубі є величезні припаси цукру, в Бразилії і Коломбії є надвишкові припаси кави, а в Арґентині — кукурузи. Колиб потреби допомоги вимагали, продукцію харчевих засобів можна буде легко побільшити. Головна затримка буде з доставою, та після війни, коли не треба буде перевозити війська й амуніції, і це питання не справлятиме надто великих труднощів.

Для загального керівництва підготовкою допомоги у світових розмірах існує вже комісія Обєднаних Держав, яка збирає відомости про потреби ріжних країв, про стан транспорту та про всілякі можливости і обставини, серед яких прийдеться розділювати допомогу, так в Европі, як і в Хіні, Бурмі, Маляї та Голяндській Індії.

З другого боку, в Злучених Державах приготовляється апарат для збирання допомоги і для притягнення до участи в ній якнайширших кол населення. Відповідальні одиниці памятають велику поміч, яку ріжним народам дали після останньої війни їх американські земляки. Нема сумніву, що подібна поміч піде й після цеї війни. Для того, щоби вона була успішна, треба буде її відповідно скоординувати і направляти так, щоб з неї була як найбільша користь, та щоб охота подавати поміч могла себе якнайповніше виявити. Дуже можливо, що поруч комітету Лімена, який є державною установою, буде ще створена якась ґромадська орґанізація, яка помагатиме офіціяльній державній акції.

В своїй недавній статті Г. Лімен заявив, що „наша думка про війну цілком відмінна від думки наших ворогів. Вони посунули походом на інші держави на те, щоби перемінити вільних людей у рабів. Одиноке визволення, якгоо там можна сподіватись, дає шибениця або розстріл. Країни використано до останнього, поживу вивезено, громадян помордовано або примушено працювати для окупантів. Ми боремось, щоб дати людям волю. Ми приняли визов, кинений демократії, і докажемо, що демократія не тільки може належно функціонувати, але також може дати світови таку саму безпеку і добробут, як ми це маємо в цій країні".

Загальна Рада — ФЛІС

ІНТЕРНУВАННЯ ЧУЖИНЦІВ

Генеральний прокуратор, Френсис Бидл, видав розпорядження, щоби до 15. березня 1943 року інтернувати 4,163 чужинців з ворожих країн, що були затримані Федеральним Слідчим Бюром від початку війни.

Поміж інтернованими є багато редакторів та видавців ґазет в чужих мовах, які друкували матеріял, корисний для „осі". Одного з них заарештовано тому два тижні. В його ґазеті друкувалася про-ворожа пропаганда і матеріял призначений на підривання американських военних зусиль.

Прокуратор Бидл заявив, що протягом того самого часу він дав наказ про умовне звільнення, на слово, 3,257 ворожих чужинців та про повне звільнення 1,151, після докладного дослідження тих випадків.

Він заявив, що рішення в кожній справі западало щойно після переслухання справи в місцевих спеціяльних комісіях та після докладів комісій. Ті комісії складаються з приватних, визначних громадян в своїй громаді і є по цілих Злучених Державах. Рішення і доклади комісій переглядаються Военним Відділом Контролі Ворожих Чужинців, директором якого є Едвард Дж. Еннис. Він казав, що до рішення ще лишилось приблизно 500 окремих випадків.

Бенеш Апелює до Словаків

(ОНА). — Президент Чехословаччини, Едвард Бенеш, виголосив недавно промову через радіо, в якій апелював до словацького народу, аби він не слухав своїх зрадників, що запродали край Гітлерови, але щоби солідаризувався з правдивим чехословацьким патріотами, які ставлять окупантови активний опір. Президент Бенеш перестеріг словаків перед мадярським пляном захоплення Словакії під мадярську владу і казав, що двох мадярських професорів виїхало закордон з пляном, що як війська Обєднаних Держав будуть зближатися до мадярської границі, то Мадярщина готова зрадити Німеччину й перейти на бік Обєднаних Держав, але під тою умовою, що забрані від Чехословаччини і Юґославії землі останутъ під мадярським пануванням.

Не зважаючи на те, що в Словаччині є ляльковий уряд, та що Словаччина нібито є самостійною державою, після права вона є нероздільною частиною чехословацької республики і такою остане раз на все. Бо війна скінчиться перемогою Обєднаних Держав і створені німцями „держави" перестануть існувати.

Президент Бенеш говорив, що він знає, що більшість словацького народу ненавидить німецького окупанта й не хоче мати нічого спільного з своїми власними запроданцями. Він казав, що словаки є нарід демократичний і такими хочуть остати. Німці страшать світ большевизмом, але це показує на їх слабість і словацький нарід не дасть себе обманути. Німці вже передбачають, що вони війну програють і хочуть щоби підбиті ними народи ратували їх з біди ізза страху перед большевизмом.

Велике число словацьких провідників відказалося від співпраці з наставленими німцями словацьким урядом і чекає на поворот леґальної чехословацької влади. Ляльковий уряд постійно запрошує визначних словаків до участи в державнім правлінню, але дотепер ніхто з відповідальних словаків на таке не пустився. Правдиві демократичні провідники знали, що скорше чи пізніше Гітлер мусить програти і їм булоб стидно людям в очі подивитися. Тільки слабші одиниці й амбітники пішли на німецьку службу, а правдиві патріоти ставлять окупантови опір і чекають на їх ганебний кінець.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК СОБІ НЕ ТОЛКУЮТЬ?

„Нови Сьвят", подаючи новинку про назначення Олександра Корнійчука, українсько-советського письменника, заступником комісаря справ закордонних СССР, додає, що таким чином Сталін нагородив його за артикул", звернений проти Польщі".

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ у важній справі краянів Стефана Ґалушки зо села Угорці, повіт Золочів, Галичина. Тих, що знали Стефана Ґалушку в краю ще в 1913 році, і, що повідомлять мене листовно або особисто, винагороджу. Пишіть на таку адресу:
MARY HALUSHKA
26 Albany Ave., Johnson City, N. Y.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 28. березня 1943 р. помер у 54. році життя
ВАСИЛЬ ДЗЕРА,
член Тов. Вільна Україна, від 319 У. Н. Союзу в Нантікок, Па.
Покійний походив з Рогатина, Західна Україна. Вступив до У. Н. Союзу 1928 р. Полишив жену Олену і четверо дітей: Анну, Василя Еленор і Джені.
Похорон відбудеться в четвер, 1. квітня, в 9. годині рано. Просимо членів, щоб прийшли на похорон і віддали останну прислугу свому членові. — В. Й. П.!
Уряд і члени Тов., від. 319.

У неділю, 28. березня, померла
ЙОСИФИНА ЗАРУДНА,
членкиня від. 219 У. Н. Союзу в Нюарку, Н. Дж.
Полишила чоловіка Миколу. Похорон відбудеться в четвер, в год. 9. рано, з похоронного заведення М. Литвина на Моріс евеню, а опісля з укр. кат. церкви на Мортон Стріт. — В. ІЙ П.!
А. Мудровський, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 741. Нещасний випадок.

На крик Джеґера серед оборонців настало замішання.

Як Тарзан схилився по свою спису, хтось припадково його потрутив.

У темноті він шукав довго за списою, боючися, що буде запізно, бо...

...як тільки Джеґер підійме свій револьвер, він почне стріляти.